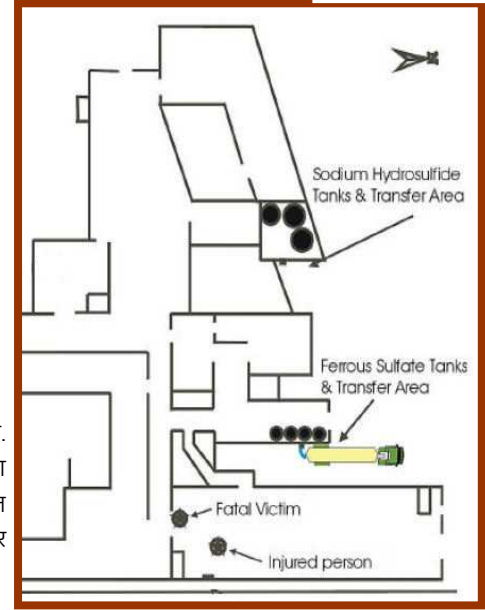

अयोग्य रसायन स्टोरेज टँकमध्ये भरल्याने झालेली जिवितहानी

मार्च २००९

सोडीयम हायड्रोसल्फाइडचा एक टँकर सुमारे ३:३० वाजता एका कारखान्यात दाखल झाला. त्यातील मटेरियल उजवीकडील रेखाचित्रातील वरच्या भागातील केंद्रस्थानी दर्शविलेल्या स्टोरेज टँकमध्ये भरण्याचे होते. टँकरचा चालक यापूर्वी या कारखान्यात आला नव्हता म्हणून त्याने एका पर्यवेक्षकाची मदत घेतली. त्या पर्यवेक्षकाला त्या शिफ्टमध्ये रसायनाचा एक टँकर अपेक्षित असल्याचे सांगितले गेले होते व त्यामुळे तो टँकर त्याने त्याच्या शिफ्टमध्ये नेहमी

येणाऱ्या फेरस सल्फेटचा असल्याचे गृहीत धरले. त्याने टँकर चालकाला फेरस सल्फेटच्या स्टोरेज टँकजवळ, रेखाचित्रात जेथे टँकर दाखविला आहे तेथे, पाठवले. टँकरबरोबरच्या कागदपत्रांमध्ये मालाचा योग्य तोच सोडीयम हायड्रोसल्फाइड असा उल्लेख होता पण त्या पर्यवेक्षकाने रसायनाच्या नावाची शहानिशा केली नव्हती. पर्यवेक्षकाने टँकरबरोबरच्या कागदपत्रांवर न वाचताच सही केली व निघून गेला. कारखान्याचा एकही कर्मचारी तेथे उरला नाही.

वरील छायाचित्रांमध्ये दाखविल्याप्रमाणे, टँकरच्या चालकाने फेरस सल्फेटच्या स्टोरेज टँकला जोडलेला होज त्याच्या टँकरला जोडला. त्याने सोडीयम हायड्रोसल्फाइड, फेरस सल्फेटच्या स्टोरेज टँकमध्ये रिकामे करण्यास सुरुवात केली. दुर्दैवाने, सोडीयम हायड्रोसल्फाइड व फेरस सल्फेट यांची अभिक्रिया होऊन हायड्रोजन सल्फाइड हा विषारी वायू तयार होतो. टँकर रिकामा करणे चालू केल्यावर थोड्याच वेळात, तळधरातील एका कर्मचाऱ्याला कुबट वास आला व तो बेशुद्ध झाला. तो पुन्हा कसातरी शुद्धीवर येवून बाहेर आला व त्याला आपत्कालीन मदतपथकाला बोलाविणाऱ्या अन्य कर्मचाऱ्यांची मदत मिळाली. त्यांना टँकरचा चालक इमारतीमध्ये बेशुद्धावस्थेत आढळला व नंतर तो जागीच मरण पावल्याचे घोषित करण्यात आले. हायड्रोजन सल्फाइड वायूमुळे तो दगावल्याचे निश्चित करण्यात आले.

आपण काय करू शकता?

- कोणत्याही टाकीत कोणतेही रसायन भरताना योग्य तेच रसायन असल्याची खात्री करा. रसायन नाव पहा, दोनदा तपासा आणि टाकीत भरणे सुरू करण्यापूर्वी पुन्हा एकदा तपासून घ्या!
- वाहनासोबत असणारी कागदपत्रे, लेबल्स काळजीपूर्वक तपासल्याशिवाय तुमच्या कारखान्यात येणाऱ्या टँकर, मालगाडीची वाघीण, पिंपे आणि कच्च्या मालाच्या इतर टाक्या यांमध्ये असलेला माल तुम्हाला ज्ञात आहे असे गृहीत धरू नका
- तुमच्या कारखान्यातील माल तपासण्याच्या पद्धती ज्यामध्ये परिवहनासंबंधीत कागदपत्रे, पृथःकरणाचे दाखले तपासणे, किंवा मालाचा नमुना घेऊन तपासणे अशा गोष्टींचा समावेश असू शकतो त्यांचे पालन करा. माल खाली करणारे सर्व कामगार प्रशिक्षित आहेत व पद्धती जाणतात याची खात्री करा. जर आपल्या कारखान्यात माल खाली करण्याच्या पद्धती अस्तित्वात नसतील तर अशी तृटी वरिष्ठांना कळवा.
- लक्षात ठेवा की अनवधानाने विसंगत रसायने एकत्र मिसळण्याचे परिणाम घातक असू शकतात – विस्फोट किंवा अत्यंत विषारी पदार्थ निर्माण करण्याची क्षमता असलेल्या परिणामांसह
- आपल्या कारखान्यात साठा केलेल्या रसायनांमधील संभाव्य घातक अभिक्रिया जाणून घ्या टँकर खाली करण्यातील चुका टाळण्यासाठी, व त्या अशक्य करण्यासाठी विशेष प्रकारच्या जोडणींचा अवलंब करा.
- टँकर खाली करण्याच्या जोडणीतील पाइपलाइन्स तसेच सर्व स्टोरेज टाक्यांवर नावे असल्याची खात्री करा.

कोणतेही रसायन ते योग्य असल्याची खात्री केल्याशिवाय टाकीत भरू नका!

AICHE © 2009. All rights reserved. Reproduction for non-commercial, educational purposes is encouraged. However, reproduction for the purpose of resale by anyone other than CCPS is strictly prohibited. Contact us at ccps_beacon@aiche.org or 646-495-1371.

हे बीकॉन सहसा अफ्रीकन, अरेबिक, चिनी, डॅनिश, डच, इंग्रजी, फ्रेंच, जर्मन, गुजराती, हिब्रू, हिंदी, हंगेरियन, इंडोनेशियन, इटालियन, जपानी, कोरियन, मलय, मराठी, पर्शियन, पोर्तुगीज, रशियन, स्पॅनिश, स्वीडीश, तमिळ, थाई, तुर्की, आणि व्हीएतनामी इत्यादी भाषांमध्ये उपलब्ध आहे.

This Beacon is translated in Marathi by Mr. S.K. Gulawani, Maharashtra, India.